

WaterPeilingen

Nummer 37

VWG Nieuwsbrief 15 juli 2024

De Nieuwsbrief van de Vereniging voor Waterstaatsgeschiedenis verschijnt 1 x per maand rond de 15^e van de maand.

Bestuursvergadering: 29 september.

Op maandag 17 juni is ir. Hans van Duivendijk gepromoveerd.

Het onderzoek:

Fighting against the Current Restoring dike breaches and damming tidal channels by simple means, from past to present.

Kreeg landelijk aandacht op woensdag 19 en maandag 24 juni stond er een bijdrage in twee landelijke kranten.

Excursie 2024: In november in samenwerking met Netwerk Water Heritage. Plaats: Den Bosch; thema: Zuidelijke Waterlinie.

2025 zal in het teken staan van de watersnood op 3, 4 en 5 februari 1825 waarbij delen van Nederland rond de Zuiderzee zwaar werden getroffen maar ook in Denemarken en Duitsland schade heeft aangericht. De bedoeling is om naar Friesland (Voorjaar) te gaan en in het najaar naar de Veluwe (Elburg).

Nb: 2025 is ook het lustrumjaar van SSF/ VWG.

Vincent Erdin en Pieter Jan Hofman; Excursiecommissie.

TWG:

Vorig jaar is besloten om dit jaar een themanummer te laten verschijnen dat geheel in het teken staat van de Watersnoodramp van 1825. Volgend jaar is een herdenkingsjaar.

Onder leiding van Milja van Tielhof worden er bijdragen verzameld die uiteindelijk een dik themanummer zullen vormen.

Om deze reden verschijnt er dit jaar een nummer van TWG, dat zal naar verwachting in het najaar zijn (november). Van verschillende kanten is al belangstelling getoond om exemplaren van dit bijzondere nummer af te nemen. De vraag was dan of TWG aan het begin van het herdenkingsjaar beschikbaar kan zijn.

Vraag:

In een document in de 18de eeuw wordt de aanduiding: *Kip* gebruikt voor een zekere hoeveelheid maar weet iemand om welke hoeveelheid het dan precies gaat?

Het moet al een oude aanduiding zijn, zowel het Woordenboek der Nederlandsche Taal als het Middel Nederlands Woordenboek kennen het woord kip in deze betekenis.

Reacties naar: waterstaatsgeschiedenis@hotmail.com

Algemeen:

Dat het een bijzondere tijd is, is misschien een understatement. Enerzijds een aantal natte maanden op rij eigenlijk al vanaf het najaar en ook in de afgelopen dagen waar plaatselijk bijna 70 mm regen is gevallen.

De hogere waterstanden op kanalen heeft ook gevolgen voor de bevaarbaarheid daarvan, met name voor de pleziervaart is het uitkijken geblazen omdat de stroomsnelheden van het water fors hoger kunnen zijn dan gewoonlijk. Waterschappen roepen dan ook op om de situatie ter plaatse goed in acht te nemen alvorens het water op te gaan.

Anderzijds de nodige rapporten die verschijnen over een tekort aan drinkwater en nog steeds een voorzichtige duiding om extra gebruik (luxe gebruik) extra te gaan belasten. Plannen zijn er wel maar om daadwerkelijk op een differentiatie over te stappen ligt gevoelig. Omdat er meer water verbruikt wordt dan er jaarlijks opgenomen wordt in de buffervoorraden zal er iets moeten gebeuren. De kwaliteit van het oppervlaktewater (rivieren, kanalen, sloten en meren) voldoet niet aan de richtlijnen die in Brussel worden gesteld. Er zijn meerdere oorzaken aan te wijzen: industrie, verkeer, landbouw, bouwactiviteiten. Alle RWZI's moeten aangepast worden om op termijn meer schadelijke stoffen te kunnen filteren zodat er schoon water terugkeert in het oppervlaktewater.

Een goed voorbeeld is de RWZI die bij Winterswijk (Waterschap Rijn en IJssel) in aanbouw is. Door gebruik te maken van nieuwe technieken komt het gezuiverde water schoner dan voorheen terug in de Groenlose Slinge een van de beken in de Achterhoek. Medicijnresten, fosfaat en ammonium worden nu ook uit het water gefilterd. In combinatie met andere maatregelen is de verwachting dat er uiteindelijk 70 tot 80 % minder medicijnresten in het water achterblijft. De beek is hierdoor zeker van een regelmatige aanvoer van water en valt niet langer droog zoals in voorgaande jaren.

Een breed samengestelde coalitie dringt bij de overheid aan op de nodige maatregelen zonder hele specifieke voorbeelden te benoemen.

Zonder extra maatregelen zal het niet mogelijk zijn om op termijn de kwaliteit van goed drinkwater te kunnen blijven garanderen. Dat zou kunnen betekenen dat water een schaars goed gaat worden en dat klinkt vreemd en tevens onaangenaam in een land waar water vrijwel overal zichtbaar aanwezig is.

In het klein is het 'vergroenen' van tuinen al jaren een bekende actie. Tegels er uit en groen er in. Planten hebben water nodig en halen dat uit de bodem, grond kan water vasthouden. Bovendien spoelt hemelwater niet direct het riool in, bij forse plensbuien kan dat net het verschil maken tussen in de hand houden of overlast veroorzaken. Het in ere herstellen van de talloze nog aanwezige waterputten of regenwaterbakken zou een eerste stap kunnen zijn om het waterverbruik terug te dringen.

De expositie in het Zuiderzeemuseum Enkhuizen wijst op het toegenomen verbruik van drinkwater tussen globaal 1880 en nu per hoofd van de bevolking. Hier valt wel de nodige winst te behalen.

(waterputten in een museale omgeving, zijn overgeplaatst met de bijbehorende woningen en zijn in gebruik geweest bij de bewoners van de panden, ZZM Enkhuizen; afb. ve).

Tijdens het EK bracht een waterbedrijf een ludieke actie naar buiten om aandacht te vragen voor het probleem: ‘Tikkie terug met die doucheknop.’

Waterschap Drents Overijsselse Delta (Zwolle).

Het waterschap gaat in samenwerking met de Stichting IJsselacademie en het Oversticht een programma ontwikkelen rond de ‘vergeten Watersnood’ van 4 en 5 februari 1825. Er komt een podcastserie en er zal archeologisch onderzoek worden gedaan.

In het gebied staat het watergemaal A.F. Stroink tussen Blokzijl en Vollenhove en het hoogwaterkanon bij Blankenham. Het gemaal zal gerestaureerd worden. Het gemaal kwam er na plm. dertig jaar van vergaderen, uitstellen en opnieuw agenderen. De overlast van het water in het Land van Vollenhove werd steeds meer merkbaar: lagere opbrengsten en een kortere periode om hooi te maaien en binnen te halen. De burgemeester van Steenwijkerwold A.F. Stroink was aanjager van de bouw omdat in zijn gemeente de overlast groot was. Later werd hij de dijkgraaf van het waterschap.

Het Oversticht is op zoek naar belangstellenden die mee willen helpen om een van de projecten vorm te geven. Aanmelden kan bij Eva Kaptijn; eva.kaptijn@hetoversticht.nl.

Bijzondere locaties of voorwerpen die met deze ramp te maken hebben kunnen aangemeld worden bij Martin van der Linde; m.vanderlinde@overijsselacademie.nl.

Waterschap Vallei en Veluwe (Apeldoorn)

Leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal mogen dan officieel met zomerreces zijn achter de schermen worden er juist in deze tijd veel werkbezoeken afgelegd passend bij de portefeuille(s) van het betreffende kamerlid. Hidde Heutink was te gast bij het waterschap Vallei en Veluwe om bijgepraat te worden over het werk in de sector en om enkele werken in de praktijk te bezoeken zoals de hoogwatergeul bij Vaassen, de uitbreiding van het gemaal bij Terwolde en hoe sturend de natuur kan zijn in de nieuwe wij Zuidbroek van Apeldoorn.

Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (Houten).

Vanaf 1 januari a.s. mag er alleen nog met elektrisch aangedreven vaartuigen op de benedenloop van de Kromme Rijn gevaren worden. Boten met een brandstofmotor worden niet langer op dit deel van de Kromme Rijn toegelaten. Het verkeersbesluit moet zorgen voor een verbetering van de ecologie op en rond de Kromme Rijn.

Er is een nulmeting gedaan naar het aantal schepen dat passeert en de staat van de natuur. De metingen zullen tot 2028 een vervolg krijgen om te zien of het besluit een positief effect heeft op dit deel van de Kromme Rijn.

Geld beschikbaar voor het nemen van waterkwaliteitsmaatregelen door agrariërs. Het hoogheemraadschap stelt per jaar e 220.000 beschikbaar binnen het project: Regionaal Partnerschap voor Water en Bodem om agrariërs tegemoet te komen in de kosten die zij maken in het kader van verbetering waterkwaliteit. Van dat bedrag is voor dit jaar nog e 75.000 beschikbaar. De subsidie kan gebruikt worden om de waterstand bij een stuw zelf te regelen en zo meer of minder water rondom het weiland toe te laten..

Jaarlijks (2025, 2026 en 2027) stelt het bestuur de hoogte van het bedrag vast.

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (Heerhugowaard)

Begin van deze maand is in Oosthuizen een nieuwe RWZI in gebruik genomen. De eerste RWZI werd in 1988 geopend. Er wordt nu gebruik gemaakt van een Nereda zuivering, een nieuwe techniek om nog meer stoffen uit het vervuilde water te halen. RWZI Oosthuizen zuivert het water voor de plaatsen: Beets, Oosthuizen, Schardam en Warder.

RWZI Oosthuizen is nu compacter, duurzamer en energie zuinig. HHNK heeft 15 RWZI's.

In het kantoorgebouw van HHNK in Heerhugowaard is tot en met 27 september een tentoonstelling te zien van zestien Noord-Hollandse landschappen geschilderd door Paul Groen.

Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (Amsterdam).

Het Algemeen Bestuur heeft ingestemd met de ontvlechting van de organisatie. Omdat ook de gemeente Amsterdam participeert in Waternet zal de gemeenteraad van Amsterdam een besluit moeten nemen over dit proces, dat zal op 17 juli gebeuren.

Het AB van het waterschap wil dat het DB een document op gaat stellen waarin staat hoe de watertaken in het gebied worden opgepakt en hoe het waterschap en de gemeente daarin betrokken zijn. Huisvesting en financiën komen eveneens aan de orde in een vervolgonderzoek.

Een definitief besluit volgt pas over enkele maanden.

In Amsterdam Nieuw west is de eerste zuiverende gracht in gebruik genomen. Het is de bedoeling dat de oeverplanten het water zullen kunnen zuiveren. In Spoorpark zuid zijn natuurvriendelijke oevers aangelegd over een afstand van 280 meter. Bezoekers van het park kunnen bij een informatiepaneel een kijkje onder water nemen. In het onderzoek wordt ook gekeken of de waterkwaliteit van de nabijgelegen Sloterplas zal verbeteren. Reden om een zuiverende gracht aan te leggen is dat er te weinig planten en dieren in dit gebied van Nieuw west zijn, de diversiteit in flora en fauna moet toenemen om de leefbaarheid in dit stadsdeel te verbeteren.

Waterschap Hollandse Delta (Ridderkerk)

Het nieuwe elektrische Gemaal Oudendoorn is deze week in gebruik genomen. In het gemaal is een vispassage aanwezig waardoor vissen vanuit de polder naar het Haringvliet kunnen trekken. Aan het gebouw zijn vleermuiskasten bevestigd.

Gemaal Oudendoorn is gebouwd voor de toekomst en kan overtollig water vanuit de polder op het Haringvliet uitslaan maar in tijden van droogte water vanuit het Haringvliet naar de polder pompen.

De oude dieselmotor van het gemaal is aan de RTM geschonken. De RTM heeft een museum tramdienst op de Brouwersdam en kan onderdelen van de motor gebruiken om ouder materieel weer te reviseren. Een duurzame schenking.

Waterschap Scheldestromen (Middelburg)

Aanleg van ruime akkerranden moeten het uitspoelen van gewasbestrijdingsmiddelen in oppervlaktewater voorkomen. Voor akkerranden die langs primaire of grote sloten worden aangelegd is volgend jaar subsidie beschikbaar. De akkerrand moet ingezaaid worden met een kruidenmengsel en mogen verder niet bemest of bespoten worden.

Waterschap Brabantse Delta (Breda)

Weerbaar waterlandschap vraagt om grensontkennende samenwerking. Dit is de conclusie van de Bouvigne water Academie die in juni werd gehouden.

Deltacommissaris Co Verdaas sprak de Bouvigne lezing uit. Het waterschap kijkt nadrukkelijk naar samenwerking met partners in België. Co referent was Cathy Berx, gouverneur van Antwerpen.

De Deltacommissaris noemt het van groot belang om zoveel mogelijk partners van buiten de 'waterbubbel' bij het werk van waterschappen te betrekken. Ga het 'goede gedoe' aan waarmee hij bedoelde dat er sprake zal zijn van tegengestelde belangen tussen partners maar ook tussen overheden. Dat gedoe is nodig om een stap verder naar een oplossing te komen.

De Bouvigne lezing wordt jaarlijks gehouden.

Waterschap Aa en Maas (Den Bosch)

In de afgelopen zes jaar zijn inmiddels 335 schoolpleinen getransformeerd naar een groen schoolplein als plein van de Toekomst. Ook dit jaar zijn er weer 25 aanmeldingen ontvangen. Voor de periode tot en met 2027 is jaarlijks e 250.000 beschikbaar om schoolpleinen te verduurzamen. Per goedgekeurd project is e 10.000 beschikbaar. Een schoolplein van de toekomst is groenblauw ingericht en biedt meer afleiding omdat er meer te zien en te beleven valt.

De subsidie komt van de waterschappen in de provincie, het Cultuurfonds Brabant en de provincie Noord-Brabant.

Waterschap Limburg (Roermond)

Minder ‘gaten’ in dijken langs de Maas vergroot de veiligheid. Het waterschap wil met het Beleidsplan Waterkeringen het aantal doorgangen in dijken langs de Maas in de komende jaren niet laten toenemen. Iedere nieuwe doorgang kan overlast veroorzaken bij hoogwater. Er zijn nu 126 coupures en nog eens 36 plaatsen waar maatregelen moeten worden genomen bij dreigend wateroverlast. Voor het waterschap komt dit neer op een forse belasting ten aanzien van de inzetbaarheid van medewerkers om coupures te sluiten en daarna weer te openen. Het waterschap beheert 200 kilometer dijken en uiterlijk in 2050 moeten de dijken op het gewenste veiligheidsniveau zijn gebracht. Het Beleidsplan waterkeringen ligt momenteel ter inzage.

De stem van het water moet duidelijker gehoord worden als het gaat om de ruimtelijke inrichting van de provincie Limburg, dat zegt dijkgraaf Saskia Borgers nu zij de balans op maakt van 100 dagen als dijkgraaf gesprekken gevoerd te hebben. Zij merkt dat er veel kennis bij het waterschap aanwezig is maar dat die kennis niet overal tot zijn recht komt als het gaat om de plannen die er bestaan voor de provincie.

De reflectie van de dijkgraaf ‘Orde van de dag’ is in digitale vorm verkrijgbaar via de website van het waterschap, rubriek: Actueel; bericht 27 juni 2024 en onderaan het bericht zit een link.

Recent verschenen:

Nederlandse waterwerken wereldwijd; NaI010 Publishers; verscheen op 29 juni vlak voor de opening van de tentoonstelling in het Watersnoodmuseum.

In een tentoonstelling ‘De wereld van waterbouwers’ als onderdeel van de vaste expositie in het watersnoodmuseum, Weg van de Buitenlandse Pers 5 in Ouwkerk (Zld). staan waterstaatkundige werken van Nederlandse ingenieurs in acht landen centraal.

Data:

2024:

1 november: Waterschap Amstel, Gooi & Vecht; uitreiking van de Gemalenpluim; locatie en tijd wordt nog bekend gemaakt.

November: Gecombineerde activiteit VWG en Netwerk Water Heritage. Deze bijeenkomst zal in Den Bosch worden gehouden met als onderwerp: de zuidelijke waterlinie. Zodra de datum en het programma bekend is staat dat op de website en in WP.

Volledige ingebruikname Blankenburgtunnel tussen de A-15 en A-20.

2025: Friestalige kerkdienst in it Heidenskip rond de watersnood van 1825.

2025: 7^e Lustrum VWG en 8^e lustrum SSF.

2025: 1825 Overstroming langs de Zuiderzeekust.

2025/ 26: Overstroming grote rivieren die begon op 19 december 1925 maar liep door naar 1926.

2025: Amsterdam 750 jaar stadsrechten

2027: Begin van het waterloopkundig onderzoek en oprichting Waterloopkundig Laboratorium

2027: De Unie van Waterschappen bestaat 100 jaar.

2028: 75 jaar na 31 januari/ 1 februari 1953

2030: 175 jaar na de overstroming van de grote rivieren begin maart 1855.

2030: Begin aanleg van de Stelling van Amsterdam (1880)

2030: De Wieringermeer bestaat 100 jaar

2032: De Afsluitdijk bestaat 100 jaar

In de komende jaren zijn er tal van herdenkingen, het overzicht zal periodiek worden bijgewerkt.

Mocht iemand belangstelling hebben om over een van de bovengenoemde gebeurtenissen een bijdrage te leveren in TWG dan zijn de richtlijnen daarvoor op de website te vinden.

Uw reacties zijn ook welkom als u belangstelling heeft voor een onderwerp waarvan het naar uw mening interessant zou zijn om dat aan de orde te stellen in TWG. Als lezer van TWG en lid van de VWG nodigen wij u uit om onderwerpen voor TWG aan te dragen. Uw suggesties zijn welkom via het mailadres van de vereniging.

Oproep:

Mochten er wijzigingen in uw adressering zijn door verhuizing of het mailadres wilt u die dan doorgeven aan: **waterstaatsgeschiedenis@hotmail.nl** . Helaas komt het incidenteel voor dat het tijdschrift of een mailbericht naar een verkeerd adres wordt gestuurd.

Vincent Erdin,
secretaris VWG
18 juli 2024.